

KRONIKA

Josef Hlávka, jeho myšlenkový odkaz a 100 let činnosti jeho nadace

Ve dnech 17. a 18. června 2004 proběhla mezinárodní vědecká konference, uspořádaná při příležitosti stoletého výročí založení Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových, organizátora akce spolu s Českým vysokým učením technickým v Praze. Konference se konala pod záštitou rektora prof. Ing. Jiřího Witzanyho, DrSc., a věnovala se jak osudům vlastního Nadání, tak především jejího tvůrce.

Jednání 17. června zahájil rektor ČVUT; pozdrav z Univerzity v Černovicích předala účastníkům doc. O. Ivasjuk. Do dopoledního čtvrtletního bloku bylo zařazeno deset příspěvků. Jako první vystoupil *Jiří Witzany* na téma **Josef Hlávka a rozvoj technických disciplín**; mimo jiné zdůraznil Hlávkovy vazby na pražskou techniku. Předseda správní rady Nadání, *Václav Pavlíček*, se v referátu **Josef Hlávka a dnešek** zaměřil mimo jiné na osudy této nadace v kritickém období od 50. let 20. století a zmiňoval zásluhy B. Němce, tehdejšího svého předchůdce. Pozornost *Heleny Illnerové*, předsedkyně Akademie věd ČR, se v příspěvku **Přínos Josefa Hlávky k rozvoji vědy** upřela obecně na Hlávkovu podporu a pomoc řadě institucí s vědou spojených. *František Šmahel*, jenž na konferenci reprezentoval Učenou společnost ČR, oživil téma **Josef Hlávka a Královská česká společnost nauk** případnou charakteristikou atmosféry doby, kdy Hlávka žil, a zasažením jeho činnosti v okruhu věd do tohoto dobového koloritu. Otázku **Mecenát dnes?**, položenou v názvu příspěvku *Jana Kruliše--Randy*, emeritního profesora cu-

ryšské univerzity, zodpovídal autor spíše nepřímou, důrazem na osobní přínos Hlávky v této oblasti. K zajímavé a nepříliš známé etapě existence **Národohospodářského ústavu Josefa Hlávky** v letech 1952–1954 obrátil pozornost její pamětník *Jaroslav Krejčí*, emeritní profesor z univerzity v anglickém Lancasteru. Vedle podpory vědy neméně významnou a přínosnou stránku Hlávkova mecenášství charakterizoval *Jaroslav Vostrý* z Divadelní fakulty AMU (**Hlávkovo Nadání a jeho podpora české kultury a umění**). Z podobného úhlu pohledu, s podstatným zhodnocením vlastní Hlávkovy stavební činnosti, charakterizoval *Jiří T. Kotalík* **Josefa Hlávku jako ochránce kulturního dědictví. Vliv Josefa Hlávky v severní Bukovině** a zejména v Černovicích jak za doby jeho života, tak i v průběhu dalších let až do současnosti shrnula *Oksana Ivasjuk* z černovské univerzity. Poslední dopolední příspěvek zazněl z úst pamětníka pobytu v Hlávkových kolejích, *Josefa Jíry*: **Hlávkova studentská kolej českých vysokých škol – osudy budovy a lidí v období od založení do konce 2. světové války**.

První odpolední příspěvek, doprovázený promítáním, věnovali autoři *Karel Ksandr* (NTM) a *Marie Benešová* (ČVUT) zevrubnému popisu **Vrcholné realizace Josefa Hlávky – Areálu řecko-pravoslavné církve v Černovicích**, i dalších jeho staveb v regionu. Chronologicky další podoba kolejního života byla znovu připomenuta v následujícím vystoupení *Ladislava J. Haňky* (Kalamazoo, USA) vzpomínkou **Hlávkova kolej a studenti v pohnuté době poválečné**. S půvabnými přívlastky a potřebným citěním komentoval rakouský novinář *Wolfgang Bahr* roli **Josefa Hlávky jako [zvedacího] mostu mezi Českou re-**

publikou a Rakouskem. Charakteristice pozůstalosti uložené v Literárním archivu Památníku národního písemnictví se věnoval *Jan Kuklík* z FF UK (**Archivní fond Josefa Hlávky a jeho výpovědní hodnota**). Hlávkovy „pokračovatele“ zejména v období první republiky, jejich zaměření a šířku působnosti uvedl *František Morkes* z Pedagogického muzea J. A. Komenského (**Hlávково nadání a nadace podporující vzdělanost**). Nadační činnost nejen ve prospěch studentů naší nejstarší univerzity, ale i další „sponzorskou“ činnost pod souhrnným názvem **Hlávka a Univerzita Karlova** rozebíral *Josef Petráň* z Ústavu dějin–Archivu UK. **Poselství Hlávky vlastnictví v kontextu nadačních aktivit jeho doby** i v širším pohledu na soudobé podoby podpory vědy analyzoval *Jiří Pešek* z FSV UK. „Renesančnímu“ inženýrovi, vzniku Národohospodářského ústavu a dalším **Hlávkovým aktivitám na poli národohospodářském** se věnoval *Milan Sojka* rovněž z FSV UK. Poslední čtvrtetní příspěvek *Zdeňka Vostrackého* ze Západočeské univerzity v Plzni uzavíral jednání rozbohem Hlávkyho působení (**Josef Hlávka a vzdělanost – komplexní vědy**) a dnešního pohledu na lidské aktivity obecně.

Přitažlivou částí konference byl nejen předvečer jejího zahájení se slavnostním

koncertem v pražské Betlémské kapli ve středu 16. června, ale i páteční program 18. června, který byl umístěn do Hlávkyho sídla v Lužanech a věnoval se povětšinou Hlávkovým „lidským“ stránkám. Tak *Jaroslav Blahoš*, předsedy Purkyňovy lékařské společnosti, probíral **Zdraví a nemoci Josefa Hlávky** a určoval pravděpodobné příčiny jeho chorob z hlediska dnešních znalostí. *Milan Žák*, ředitel Centra ekonomických studií VŠEM, se pokusil podat výčet bohatých aktivit **Josefa Hlávky – úspěšného podnikatele. Z Hlávkyho literární korespondence** vybíral, charakterizoval, dokládal patrně i méně známé stránky autora dopisů a z některých z nich citoval *Viktor Viktora*, Pedagogická fakulta ZČU v Plzni. *Jaroslav Kos*, emeritní profesor LF UK v Plzni, se vrátil k **Ubytování a studiu v Hlávkových kolejích v době první republiky**. Odpolední program pátečního jednání, který byl provázen poutavým výkladem *Karla Drhovského*, ředitele Národního ústavu památkové péče v Plzni, byl uvozen prohlídkou **Hlávkyho renesanční zahrady v Lužanech** a výkladem o ní a uzavřen exkurzí na nedalekou výstavu „Josef Hlávka a 100 let činnosti jeho nadace“, umístěnou na vodním hradě Švihově, a prohlídkou hradu vlastního.

Hana Barvíková

ZPRÁVY Z LITERATURY

Sázavsko – historie, tradice a současnost. 1/1993, 141 s.; 2/1994, 124 s.; 3/1995, 117 s.; 4/1997, 125 s.; 5/1998, 125 s.; 6/1999, 135 s.; 7/2000, 126 s.; 8/ 2001, 135 s.; 9/2002, 125 s., 10/2003, 125 s.

Nebývá zvykem psát v těchto zprávách o regionálních sbornících, jakým sborník vydávaný z podnětu Městského úřadu v Sázavě nad Sázavou nepochybně je. Ačkoli však obsahuje spíše drobnější statě, dá se říci, že je kolektiv jeho autorů zastoupen kromě místních znalců i našimi nejpřednějšími arche-